

دیپلماسی جنسیتی، حقوق بشر، و نقش زنان در معامله ایران

الهه امانی

"تنها اقدام سیاسی متعهد و نیرومند توسط هم مردان و هم زنان می تواند صلح سازمان یافته بر پایه عدالت اجتماعی را به ارمغان بیاورد."
—اولین برنده زن جایزه صلح نوبل، برتا ون ساتنر

16 سال اول قرن 21 چالش ها و فرصت های جدیدی در زمینه حضور زنان بر سر میز های مذاکره و گفتگو های دیپلماتیک به ارمغان آورد. از جنگ داخلی در سوریه تا جنگ در جنوب سودان، جنگ ها علیه دولت اسلامی/داعش و در یمن تا مناقشات ارضی در آب های جنوب چین و بحران پناهندگان در کشورهای اروپایی، تعارضات رو به وخامت دارند و جنگ و خشونت با سرعتی هشداردهنده به فرسایش حقوق و کرامت انسان ها می پردازد. در نتیجه، صلح و به خصوص صلح پایدار به عنوان یکی از حقوق اساسی بشر از حاشیه صورت جلسه جهانی در حال حرکت به مرکز آن است. تعریف و بازتعریف نقش زنان در دیپلماسی، فرصت های جدیدی برای مشارکت زنان در این حیطه فراهم خواهد ساخت. به هر حال، ساختار قدرت موجود در بسیاری از زیرساخت های دیپلماتیک نابرابری جنسیتی و گاه رویه های تبعیض آمیز را تقویت می کند.

با وجود اینکه دیپلمات های زن همانند همتایان مرد شان، در گفتگو ها و مذاکرات، نماینده انتخاب کنندگان خویشند، باید به زنان فضای بیشتری در قلمرو دیپلماسی داده شود، چرا که برابری در مشارکت دیپلماتیک و سیاسی نقش مهمی در پیشرفت زنان به طور کلی ایفا می کند. مذاکرات صلح و تعارض، توافقنامه های صلح و تلاش ها برای بازسازی بعد از منازعه، وقتی که زنان حضوری چشمگیر بر سر میز دارند، پایدارتر و موثرتر هستند.¹ به خاطر مجموعه مهارت های متنوع و تجارب گوناگونی که زنان با آن ها مواجهند، تضمین این که زنان بر سر میز مذاکرات صلح حاضر باشند اغلب عاملی برای بهبود کیفیت توافق های حاصله و افزایش احتمال پیاده سازی معنادار این توافق ها دیده می شود.²

نه تنها جنگ، بلکه تنش های قبل از جنگ و بازسازی های بعد از آن زنان را به شکلی نامتجانس تحت تاثیر قرار می دهد. تجربیات و چالش هایی که زنان و دختران با آن روبرو هستند از تجارب و چالش های پیش روی مردان متمایز است.³ و اغلب تجارب، دیدگاه و مهارت هایشان در بستر رفع تعارضات از قلم می افتد یا کم ارزش تلقی می شود و کمتر مورد استفاده قرار می گیرد.⁴

مطالعات درباره جنسیت و تعارضات مسلحانه نشان می دهد در حالی که احتمال مرگ مردان در تعارضات بیشتر است، زنان بیشتر به عللی غیر مستقیم بعد از پایان درگیری می میرند.⁵ در گزارشی در سال 2012 درباره مشارکت زنان در مذاکرات صلح، جمعیت زنان ملل متحد مشاهده کرد که نمونه محدود اما قاعدتا نمایانگری از 31 فرایند عمده صلح بین سال های 1992 تا 2011 نشان می دهد که فقط چهار درصد از امضا کنندگان، 2.4 درصد از میانجیگران اصلی، 3.7 درصد از شاهدان و 9 درصد از مذاکره کنندگان زن هستند.⁶ زنان همچنان در پست های رهبری در سطح جهانی حضور کم رنگی دارند. با توجه به این مسئله، حیاتی است که حکومت ها و سازمان ها به طرز معناداری جنسیت را در زمان برنامه ریزی برای مذاکره درباره تعارضات و گفتگو های صلح در نظر گیرند.

قطعنامه 1325 شورای امنیت ملل متحد (UNSCR 1325) یک نقطه عطف و چارچوب قانونی بین المللی است که نه تنها به تاثیر نامتجانس جنگ و درگیری بر زنان، بلکه به نقش محوری آنان در تثبیت صلح می پردازد. بنابراین قطعنامه مذکور بر وارد کردن دیدگاه های جنسیتی در تلاش های حل تعارضات متمرکز است، در عین این که خواهان مشارکت برابر زنان در "تمام تلاش ها برای حفظ و ارتقا صلح و امنیت" نیز می باشد.⁷

از سال 2000، شورای امنیت شش قطعنامه دیگر درباره زنان، صلح و امنیت صادر کرده است. در سال 2015 شورای امنیت بررسی سطح بالایی برای اعمال فشار جهت اجرای معنادارتر آن قطعنامه در سراسر جهان برگزار کرد. اما با وجود این قطعنامه که نقطه عطفی محسوب می شود و برنامه عمل یکن که در 1995 به امضای دولت ها رسیده بود و کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان (CEDAW)، زنان همچنان در گفتگو ها و مذاکره های صلح و تعارض به حاشیه رانده می شوند. زنان به خصوص در مناطق درگیری در کشورهای

جنوب می خواهند کرسی ای بر سر میز و آژانس سیاسی هر دو را داشته باشند که تضمین می کند حقوق و رفاه زنان به وسیله مذاکره کنندگان مرد معامله نمی شود.

در مورد افغانستان، فعالان برابری جنسیتی مستمرا خواستار این بودند که در مذاکرات باشند. ترس مشروع آن ها این است که حکومت افغان در تلاش برای توافق با طالبان درباره حقوق زنان سازش کند. یک مطالعه در سال 2014 توسط اوکسفام دریافت که در 23 دوره گفتگو های صلح بین حکومت افغانستان و طالبان از 2005، یک زن از حکومت در دو مناسبت حاضر بود. در بحث های بین مذاکره کنندگان بین المللی و طالبان، هیچ زنی نبود.⁸

مونا قائم، مؤسس گفتگوی زنان سوری و عضو هیئت مشورتی زنان، اولین هیئت در این زمینه، که به وسیله فرستاده ویژه سازمان ملل برای سوریه، استفان د میستورا تاسیس شده بود اظهار داشت "این چیزی نیست که ما آرزویش را داریم (اشاره به هیئت مشورتی زنان). چیزی که ما آرزومند آنیم تنها مشارکت نیست ... ما آرزو داریم که تصمیم گیرنده باشیم و هنوز راهی طولانی در پیش داریم."

سحر قائم، رئیس واحد امور سازمان های جامعه مدنی در دفتر نخست وزیر یمن تصویر مشابهی ترسیم کرد. او ضمن اشاره به این نکته که گفتگو های صلح یمن زنان را شامل نمی شود، افشا کرد که زنان را از گفتگو ها کنار گذاشتند تا دو حزب بی میل را برای مذاکره گرد هم آورند.

در باره کمبود نمایندگان زن در گفتگو ها، مدیر برنامه صلح زنان لیبی، زهرا لفقی، ذکر کرد که میانجی گری باید از صیرف نمایندگی زنان فراتر رود و اضافه کرد که ماموریت تحت مدیریت سازمان ملل در انجام این کار شکست خورد. او همچنین تاکید کرد که "آن ها می توانند چند زن را در مسیری مجزا وارد کنند، به جعبه بزنند و بگویند "زنان هستند"، اما زنان در این فرایند شرکت نکرده اند." او این سخن را به سرویس خبری اینتر پرس گفت.⁹ وی همچنین به خشونت سیستماتیک علیه نمایندگان زن جامعه مدنی اشاره کرد، از جمله قتل سیاست مدار و وکیل بلند پایه حقوق بشر، سالوا بوگایقیس، در ژوئن 2014، تیراندازی به فریها البارکاوای در ماه بعد، و پرونده انتصار الحصیری که جسدش در صندوق عقب ماشینش پیدا شد.¹⁰

معامله ایران

با وجود گفتمان غالب درباره حضور زنان در مذاکرات درگیری ها، تیم دیپلمات های زن ایالات متحده و اتحادیه اروپا در "معامله ایران" - یا به اصطلاح "معامله قرن" - استثنایی برای هنجار غالب بود.¹¹

تاریخچه این درگیری به سال 1984، در طول جنگ ایران و عراق بازمیگردد. به گفته آژانس بین المللی انرژی اتمی (IAEA)، رهبر کنونی ایران آیت الله علی خامنه ای، که در آن زمان رئیس جمهور بود، برنامه ای برای سلاح هسته ای امضا کرد و گفت "یک انبار مهمات هسته ای در نقش بازدارنده در دستان سربازان خدا به ایران خدمت خواهد کرد".¹²

گفتگو ها برای رفع این تعارض به سال 2006 بازمیگردد، گرچه با سیاست های خارجی رئیس جمهورهای دو کشور، بوش و احمدی نژاد، امیدی نبود که بتوانند مثمر ثمر واقع شوند. اما در حالی که موج های جدید تحریم ها اقتصاد ایران را ضعیف میکرد و بار سنگین اقتصادی جنگ اشغالی در عراق و افغانستان، آمریکا را از گزینه جنگ باز میداشت، دو طرف با آزادی بیشتری مایل بودند تا پای میز مذاکره بنشینند. زمانی که ایران و آمریکا موافقت کردند این گفتگو ها را پیش برند، متحدان آمریکا و اتحادیه اروپا یک "تیم برنده از مذاکره کنندگان" را جمع کردند، که شامل سه مذاکره کننده قوی بود، یک زن آمریکایی و دو زن اروپایی. سه زن غربی کلید توافق جامعی بودند که در 14 ژوئیه 2015 بیت ایران و 1+5 حاصل شد.

فدریکا موگرینی قبلا بین فوریه و اکتبر 2014 به عنوان وزیر امور خارجه ایتالیا و همکاری بین الملل ایتالیا در کابینه متیو رنزی که چپ معتدل است خدمت کرده بود. او یکی از اعضای حزب دموکرات ایتالیا و حزب سوسیالیست های اروپایی می باشد. وقتی در نوامبر 2014 به مقام نماینده عالی اتحادیه اروپا برای سیاست خارجی و امنیت دست یافت، دیپلمات اصلی اتحادیه اروپا در مذاکرات 1+5 بود. یک ماه قبل از

اینکه توافق در 24 ژوئن 2015 به وسیله ایران و آمریکا امضا شود، در یک سخنرانی در بروکسل گفت: "اسلام جایگاهی در جوامع غربی ما دارد. اسلام متعلق به اروپاست. اسلام جایگاهی در تاریخ اروپا، فرهنگ ما، غذای ما، و مهم تر از همه، در حال و آینده اروپا دارد. چه بخواهیم و چه نخواهیم، این واقعیت است."¹³ در لحظات دشوار مذاکره، رسانه های اتحادیه اروپا و آمریکا هر دو او را به عنوان مذاکره کننده ای سرسخت شناخته اند و حتی همکار مذاکره کننده او، هلگا اشمید او را "سرقله شورشیان" خواند.

جانشین وقت دبیر کل سرویس اقدامات خارجی اتحادیه اروپا، هلگا اشمید، دانش فنی وسیع، و سال ها تجربه خود به خصوص در مذاکرات ایران را به میز مذاکره آورد. او معتقد است که "زنان مذاکره کنندگان بهتری هستند" و تجربه کار با همکاران آمریکایی را از همان اوایل کار خود، هنگامی که به عنوان مسئول مطبوعاتی در سفارت آلمان در واشنگتن دی سی در سال 1991 کار می کرد دارد.

بازیگر کلیدی سوم وندی آر شرمین بود که به عنوان معاون وزیر خارجه در امور سیاسی، مقام رده چهارم در وزارت دولت آمریکا، از سپتامبر 2011 تا اکتبر 2015 (چهار ماه بعد از معامله ایران) خدمت کرده بود. او اکنون عضو ارشد مرکز بلفر دانشگاه هاروارد کندی برای علوم و امور بین المللی می باشد. وی تجربه زیادی به عنوان طراح اصلی سیاست هسته ای کره شمالی دولت کلینتون با خود آورد و رهبری گفتگو های هسته ای آمریکا با ایران را از 2011 به دست دارد.

بارونس کترین اشتون که قبل از موگرینی بود، یک سیاستمدار حزب کارگر بریتانیا که از 2009 تا 2014 این منصب را داشته نیز نقش کلیدی داشت و سال ها در مذاکرات متناوب با حکومت ایران حاضر بود. او نقشی حیاتی در مذاکرات 1+5 با ایران که به توافق فیما بین در ژنو در نوامبر 2013 بر سر برنامه هسته ای ایران منجر شد داشت.¹⁴ اشتون میانجی گری مجرب است و درباره رویکردش نسبت به مذاکرات ایرانی گفته "می توانید به همه چیز دست پیدا کنید اگر اجازه دهید اعتبار آن به دست دیگران باشد."¹⁵ موگرینی در مصاحبه ای به بی بی سی گفت که وقتی مردان از مسیر منحرف می شدند و به مسیری تاریخی باز می گشتند یا درگیر این بحث می شدند که چه کسی بیشتر گذشت کرده، زنان آنان و بحث را به حال حاضر باز میگرداندند و مجددا تاکید کرد که "داشتن زنان بر سر میز در پست های کلیدی به ما (مذاکره کنندگان) کمک کرد که در تمام مسیر واقع بین و عملگرا باشیم."¹⁶

انتخاب این دیپلمات های زن با تجربه و کاردان انتخابی فکورانه و با برنامه بود که به موفقیت مذاکرات کمک کرد.

در گفتگویی بین سه زن دیپلمات - سفرای پیشین کریستی کنی، وندی شرمین، و سوانی هانت - و دانشجویان مرکز رهبری جمعی در دانشگاه کندی هاروارد در آوریل 2016، وقتی پرسیده شد که جنسیت تا چه حد تعاملات آنان را تحت تاثیر قرار داده، به خصوص تعاملات با رهبرانی از کشورهایایی که زنان در آنها موضع قدرتی ندارند یا در فضای عمومی دیده نمی شوند، هر سه زن جواب دادند که قطعاً چالش هایی برای اینکه به طور برابر با آنان رفتار شود یا چالش هایی در غلبه بر کلیشه ها وجود دارد.¹⁷ اما جنسیت مذاکره کنندگان همچنین میتوانست جایگاه مطلوبی به آنها بدهد، آن ها در همان مصاحبه گفتند که "آزادی بیشتری برای گفتن چیزهایی داشتند که اگر توسط همکاران مرد به زبان آورده می شد، دریافت بسیار متفاوتی داشت و همچنین آزادی بیشتری در استفاده از قرار داد های سنتی اجتماعی در شام و جشن و سرور برای دسترسی بهتر به رهبران جهان داشتند."¹⁸

در گزارش 2012 زنان ملل متحد اظهار می شود که "بررسی ما از نمونه ای از 31 فرایند عمده صلح از سال 1992 تا کنون نشان می دهد که زنان تعداد بسیار کمی از مذاکره کنندگان را تشکیل می دهند، و اینکه افزایش قابل تقدیر کوچکی از زمان تصویب UNSCR 1325 در سال 2000 وجود داشته است. مشارکت زنان در هیئت های مذاکره در 17 مورد که در آنها اطلاعات در دسترس بوده میانگین 9 درصدی داشته است." در پای میز مذاکره، جایی که تصمیمات حیاتی درباره بازیابی و حکمروایی بعد از درگیری ها گرفته می شود، زنان آشکارا درصد کمتری از نمایندگان را می سازند. 4 درصد امضا کنندگان فرایند های صلح که در این نمونه بوده اند زن بودند، و زنان از نقش های اصلی میانجی گری در گفتگو های تحت نظر سازمان ملل غایب بودند.¹⁹

کمبود حضور زنان در میز های مذاکره را موگرینی نیز به عنوان یک نگرانی بیان کرد و گفت "قسمت هایی از جمعیت های غربی یا اروپایی عکس العمل نشان داده و شک داشتند که زنان برای ایفای نقش های بزرگتر توانا یا قابل احترام باشند." شرمین گفت که "با وجود افزایش رهبری زن، برخی تیم ها از حضور زنان بی بهره بودند... بعضی از تیم ها همگی مرد بودند. امیدوارم که این تغییر یابد."²⁰

مایل ها دورتر از میز های مذاکره، رسانه های دولت ایران تصاویر مراحل اولیه مذاکرات را سانسور میکردند. در آن عکس ها گردن کاترین اشتون به وسیله مطبوعات ایران پوشیده شده بود که مورد اعتراض وی قرار گرفت. اما در پاسخ، او مدل پوشش خود را سر میز مذاکره تغییر داد. هیچ زنی نماینده ایران، چین، و روسیه نبود.

با این حال، برخورد دیپلمات های ایران با زنانی از آمریکا و اتحادیه اروپا در مذاکرات، عواقبی ناخواسته در ایران داشت.

جنسیت تنها به عنوان مساله ای پای میز های مذاکره مطرح نشد، بلکه در طول مذاکرات نیز در گزارش ها می آمد. بسیاری از رسانه های خبری اصلی مانند رویترز، سی ان ان، و فرانس 24 زانی در تیم پوشش مذاکرات خود داشتند، درست مثل خبرنگاران زن ایرانی در ایرنا، فارس، و مهر. گزارش شده بود که 40% خبرنگارانی که مذاکرات را پوشش می دادند زن بودند.²¹

به غیر از گزارش کردن مذاکرات، نقش زنان در تسهیل "معامله قرن" چه بود؟ در طول 59امین جلسه کمیسیون سازمان ملل درباره جایگاه زنان در نیویورک، به طور شگفت انگیزی تعداد خیلی بیشتری از زنان ایرانی از ایران در رویدادهای رسمی و سازمان های غیردولتی حضور داشتند. رئیس هیئت رسمی نمایندگان ایران خانم شهیندخت مولوردی، معاون رئیس جمهور ایران در امور زنان و خانواده بود. مولوردی و نماینده سازمان غیر دولتی سازماندهی شده توسط دولت ایران (GONGO) - کارآفرینی زنان - نماینده مردم خود و حکومت ایران بودند و محیط تشویق آمیزی برای برداشتن تحریم های اقتصادی ایجاد کردند. از گفته های آن ها به نظر می رسد که گویی تمام چالش هایی که زنان ایرانی در خانه، جامعه، و جامعه بزرگ تر با آن روبرو هستند، بعد از برداشتن تحریم ها رفع خواهد شد.²²

جمله اول سخنرانی مولوردی ادعایی بود که به باور بسیاری، انحراف تندی از حقیقت بود. او اظهار داشت "جمهوری اسلامی ایران در 36 سال حیاتش همیشه توانمندسازی زنان و بهبود جایگاه آن ها در عرصه های علمی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را در صورت جلسه خود داشته، ضمن این که کرامت انسانی آنها را مراعات کرده است."²³

او سه بار در سخن خود به "تحریم های ناعادلانه" اشاره کرد و گفت "تا زمانی که موانعی مانند تعارضات و درگیری ها، نا امنی، کمبود منابع مالی و سرمایه گذاری، به خصوص موارد ناشی از تحریم ها، ضعف جوابگویی سازوکارها یا نبود مکانیسم پاسخگویی، چالش های محیطی و غیره وجود داشته باشند، این غیر ممکن است که به تعادل جنسیتی جامعی دست پیدا کنیم." او همچنین استدلال کرد که "با وجود هشت سال جنگ تحمیلی ایران و تحریم های ظالمانه و ناعادلانه فزاینده علیه ملت ایران، زنان ایرانی به پیشرفت های چشم گیری در زمینه تحصیلات و تحقیقات، علم، کارآفرینی، اقتصاد و سلامت دست یافته اند و به ایفای نقش موثرشان در جامعه ادامه می دهند." به علاوه او گفت که "روابط قدرت و سیاست در عرصه بین المللی و اتخاذ اقدامات یک طرفه و مبتنی بر زور توسط برخی کشور ها، از جمله تحمیل تحریم های ناعادلانه، به عنوان مانعی در راه توسعه، به خصوص توانمندسازی زنان عمل می کند." وی چنین نتیجه گرفت که "جامعه بین المللی باید توجه خاصی به این نکته مهم کند و اقدامی جمعی به منظور اجتناب از سیاسی کردن مسائل قانونی و مسائل مربوط به توسعه و به منظور رفع تحریم های ناعادلانه انجام دهد."²⁴

در سخنرانی او کمتر چیزی بود که نشان دهد عوامل داخلی - شامل سیاست ها و قوانین ایران - نقشی قابل توجه در محروم ساختن زنان ایرانی از برابری جنسیتی واقعی و توانمند سازی بازی می کنند. سخنرانی مولوردی در سازمان ملل که انحرافی از تجارب واقعی زنان ایرانی و چالش های پیش روی آنها بود، در پیشبرد برنامه رفع تحریم ها و ارائه تصویری خوب از "تلاش های برابری جنسیتی" جمهوری اسلامی ایران وفادار ماند، اما مورد تحسین و قدردانی تندرو های جالس بر مصدر قدرت در ایران واقع نشد. وی هنگام بازگشت به ایران، با اعتراض همان تندرو ها روبرو شد.²⁵

فقط دو روز قبل از جلسه سازمان ملل، یکی از روزنامه های محافظه کار ایران - روزنامه کیهان که پنداشته می شود به دفتر رهبر آیت الله خامنه ای نزدیک است - مقاله ای منتشر کرد که دقیقاً روشن میکرد فعالان حقوق زنان در ایران با چه چیز مواجهند. نویسنده حکمت اجازه شرکت دادن به هیئت رسمی نمایندگان در رویدادهایی مانند کمیسیون سازمان ملل درباره جایگاه زنان را زیر سوال برد و فهم آن از "برابری جنسیتی" را با عبارت "غیر قابل قبول برای جمهوری اسلامی" توصیف کرد.²⁶ این مقاله مولوردی را برای شرکت در رویداد هایی

که می‌توانند به اعتبار و منافع ایران صدمه بزنند به " غفلت" متهم کرد و حدود 150 نفر از افرادی را که در جلسه به عنوان نمایندگان گروه‌های ایرانی شرکت کرده بودند متهم کرد که شرکت‌شان بدون بررسی کامل و مناسب دفاتر امنیت و اطلاعات ایران بوده است.

چیزی که درباره حمله کیهان قابل توجه است این که دستگاه اطلاعات و امنیت قدرتمند ایران سال‌ها برای سرکوب گروه‌های مستقل، از جمله فعالان حقوق زنان عمل کرده است.²⁷ گروه‌هایی مانند کمپین یک میلیون امضا، اقدامی مردمی که طراحی شده بود تا در قالب قانون امضا‌هایی در حمایت از لغو قوانین تبعیض آمیز علیه زنان جمع‌آوری کند، هدف حمله قرار گرفتند و مقامات امنیتی اعضایشان را به اتهامات ساختگی "امنیت ملی" جعلی بازداشت کردند. اما کسانی که مخالف حقوق زنان در ایران هستند به قوت خود باقی هستند. هر کسی که خواسته یا ندانسته از توجه به تهدیدهایشان بازماند، ممکن است با انتقام مواجه شود، چنان که تجربه چندین تن از فعالان که سالهای گذشته کوشیده‌اند در رویدادهای مشابهی در سازمان ملل متحد شرکت کنند نشان می‌دهد.²⁸

اما حمله کیهان همچنین انعطاف و قابلیت‌سازش گروه‌های زنان در ایران را نشان می‌دهد که همچنان انحصار دولت بر روایت حقوق زنان را به چالش می‌کشند. در حالی که زنان ایرانی بعضی از حقوق قانونی مهم خود را بعد از انقلاب 1979 از دست دادند، جایگاه اجتماعی و اقتصادی‌شان، همچنان که دسترسی وسیع‌تری به تحصیلات، خدمات درمانی، و کنترل زاد و ولد پیدا کردند، به طور میانگینی افزایش یافت. تصویر زن موافق و مطیع که حاصل سیستم قانونی تبعیض آمیز ایران است تشابه کمی به زندگی خصوصی و عمومی بسیاری از زنان ایرانی در جامعه امروز دارد. کمبود نمایندگان زن ایران در حوزه عمومی، حکومت، و دیپلماسی حقیقتی است که حتی توسط حکومت ایران انکار نمی‌شود.²⁹ تا ژوئن 2016، در میان 193 کشور، ایران در مطالعه انجام شده توسط اتحادیه بین‌المجالس رتبه 173 را از نظر نمایندگی مجلس به دست آورد. در انتخابات اخیر ایران 17 زن را برای مجلسی با 289 کرسی انتخاب کرد. این نمایانگر 5.9 درصد است که از زمان انقلاب و تاسیس جمهوری اسلامی ایران بالاترین درصد بوده است.³⁰

لازم به ذکر است که زنان آمریکایی و اروپایی پشت توافق هسته‌ای مکالماتی درباره نقش زنان در حوزه عمومی به راه انداختند، حتی در رسانه‌های تحت کنترل دولت در ایران. بعضی‌ها فکر می‌کنند که انتصاب اولین سفیر زن ایران در سال 2016 برای اولین بار بعد از ایجاد جمهوری اسلامی پاسخی به این مساله است. مرضیه افخم، اولین سخنگوی وزارت خارجه، سفیر ایران در مالزی شد. افخم دومین سفیر زن ایران از... بوده است. مهرانگیز دولت‌شاهی، عضو سه‌باره مجلس در زمان شاه فقید ایران که به خاطر دفاعش از قانون حمایت خانواده که به زنان حق طلاق و سرپرستی فرزند را داد شناخته شده است، در سال 1976 سفیر ایران در دانمارک شد.

در آخر، داشتن یک تیم از زنان با تجربه و کاردان، نشان دادن استقامت و سرسختی بر سر میز مذاکرات و مهم‌ترین عامل - اراده سیاسی هر دو طرف میز مذاکره، طرفین را قادر ساخت که در این مورد به توافق برسند. سیاست‌های جنسیتی و سیاست جنسیت در مذاکرات صلح و تعارض راه زیادی در پیش دارد تا حق مشارکت برابر زنان را به رسمیت بشناسد. آیا همین اراده سیاسی را در به اجرا در آوردن سند 1325 شورای امنیت سازمان ملل متحد خواهیم دید؟ آن زمان گذشته است که تعادل جنسیتی و نمایندگی زنان در مذاکرات صلح و بازسازی‌های بعد از درگیری‌ها، باید جدی گرفته شود و تضمین کند که میدان دیپلماسی که تحت سلطه مردان است، درهایی را به روی زنان تحول‌آفرینی که در شایستگی با مردان برابرند می‌گشاید.

پی نوشت

¹ کری، لارا و لیندا بابک. 2006. جنسیت در سیاست‌ها: یک تحلیل انگیزه‌یافته اجتماعی شناختی، در تیوری مذاکرات و تحقیق 203 (لی ال تامپسون) (حتی تفاوت‌های جنسی در رفتارهای مذاکرات و نتایجی که در عظمت کوچک هستند به هر میزانی در طول زمان زیاد می‌شود چون این تفاوت‌ها روی هم انباشته می‌شوند).

² کلین، روحیا اس. 2012. نقش زنان در مدیتیشن و تحلیل ستیز: درس‌هایی از مجمع امنیت سازمان ملل، 18 واش و لی جی سیویل آر تی اس و سوش. جاست. 277، 309

³ همان در 278

⁴ 6 - آیا این در همان منبع است؟

⁵ اورمهانگ، کریستین. 23 نوامبر 2009. مرگ و میر پراکنده درگیری نظامی به وسیله جنسیت، در همکاری با پاتریک میر و هلگا هرنز، پریو پیپر

- ⁶ <http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2012/10/wpssourcebook-03a-womenpeace negotiations-en.pdf>
- ⁷ زنان سازمان ملل. 2000. بررسی سطح بالایی بر زنان، صلح و امنیت: 15 سال تحلیل مجمع امنیت 1325 <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-peace-security>
- ⁸ دیدبان حقوق بشر، فوریه 2015، <https://www.hrw.org/news/2015/02/28/afghanistan-dont-leave-women-out-peace-talks>،
- ⁹ تارانگا یا کوپیتوواگ، زنان کافی بر سر میز مذاکرات صلح نیستند، فعال عرب، آژانس خبری سرویس اینترپرس، مارچ 2016، <http://www.ipsnews.net/2016/03/not-enough-women-at-the-peace-table-say-arab-activists>
- ¹⁰ تارانگا یا کوپیتوواگ، زنان کجا هستند؟ سوریه، گفتگوهای دیگر صلح نیاز به نمایندگان زن دارند، مارچ 2016، <http://www.juancole.com/2016/03/where-are-the-women-syrian-other-peace-talks-need-female-representation.html>
- ¹¹ سی ان ان، پیمان اتمی ایران: معامله قرمز؟، جولای 2015، [/http://www.cnn.com/2015/07/14/opinions/iran-nuclear-deal-roundup](http://www.cnn.com/2015/07/14/opinions/iran-nuclear-deal-roundup)
- ¹² هوش در ایران، خلاصه گزارشات IAEA، <http://www.iranintelligence.com/iaea.html>
- ¹³ فدریکا موقرینی (24 ژوئن 2015)، فدریکا موقرینی در "ندا به اروپا: اسلام در اروپا" کنفرانس سرویس اقدام خارجی اروپایی
- ¹⁴ یان تراینور، گفتگوهای هسته ای ایران: پیروزی ژنو خانم اشتون به مرحله مرکزی می رسد، گاردین، نوامبر 2013، <http://www.theguardian.com/politics/2013/nov/24/iran-nuclear-talks-lady-ashton-geneva-triumph>
- ¹⁵ یان تراینور، گفتگوهای هسته ای ایران: پیروزی ژنو خانم اشتون به مرحله مرکزی می رسد، گاردین، نوامبر 2013، <http://www.theguardian.com/politics/2013/nov/24/iran-nuclear-talks-lady-ashton-geneva-triumph>
- ¹⁶ سوزان کیانیور، مذاکره کنندگان ایران: زنانی که قرارداد هسته ای ایران را محقق کرد، خبرگزاری بی بی سی، آگست 2015، <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-33728879>
- ¹⁷ کریستینا پازانیز، سه دیپلمات زن، هاروارد گرت، آپریل 2016، [/http://news.harvard.edu/gazette/story/2016/04/three-diplomatic-women](http://news.harvard.edu/gazette/story/2016/04/three-diplomatic-women)
- ¹⁸ همان
- ¹⁹ سند پیش نویس شد و توسط پابلو کاستیلو دیاز و سیمون تردجمن با مشارکت چشم گیر ثمینا انوار، هنی کووا بتتا، کالین روسو، آنان لوکاتلا و استفانی زیل به روز شد. ویرایش اول، آگست 2010 ویرایش دوم، اکتبر 2012
- ²⁰ سوزان کیانیور، مذاکره کنندگان ایران: زنانی که قرارداد هسته ای ایران را محقق کرد، خبرگزاری بی بی سی، آگست 2015، <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-33728879>
- ²¹ رادیو زمانه، مذاکرات هسته ای و زنان: از اشتون تا موگرینی، آپریل 2015 <https://www.radiozamaneh.com/214026>
- ²² نمایندگی ایران سه رویداد جانبی را ناگذاری کرد: "سه نسل از زنان کارگشا در ایران" داستان موفقیت های سه زن کارگشای ایرانی "تنظیم شده به وسیله معاون وزیر ایران برای امور زنان و خانواده؛ "زنان ایران: دستیابی ها و چالش ها" تنظیم شده به وسیله موسسه زنان ایرانی ایران و "توان افزایی زنان با HIV ایدز و تساوی جنسیتی در ایران" تنظیم شده به وسیله جامعه برای حمایت از کودکان و نوجوانان معلول (توانیاب)
- ²³ عبارت بیان شده توسط اچ ای خانم شهیندخت ملاوردی، معاون وزیر جمهوری اسلامی ایران برای امور زنان و خانواده در 59 امین جلسه کمیسیون وضعیت زنان، مارچ 2015، [/http://iran-un.org/en/2015/03/09/9-march-2015](http://iran-un.org/en/2015/03/09/9-march-2015)
- ²⁴ همان
- ²⁵ خبرگزاری صراط، <http://www.seratnews.ir/fa/news/230130/> - this needs properly referencing, with the title, date
- ²⁶ کیهان، ساختمان ان جی او در نیویورک - چه کسی مسئول اسد؟ سپتامبر 2015، <http://kayhan.ir/fa/news/39616>
- ²⁷ دیدبان حقوق بشر، ایران: فعالان فرار از یورش بر جامعه مدنی، دسامبر 2012، <http://www.hrw.org/news/2012/12/13/iran-activists-fleeing-assault-civil-society>
- ²⁸ ابتکار زنان نوبل، سی اس دبلیو 56: مبارزه زنان ایران برای حقوق مشارکت، مارچ 2012، <http://nobelwomensinitiative.org/2012/03/csw-56-iranian-women-fight-for-participation-rights>
- ²⁹ دیدبان حقوق بشر، داستان چالش های حقوق زنان ایران، نوشته روتنا بگوم و فراز ثنائی، مارچ 2015، <https://www.hrw.org/news/2015/03/25/challenging-irans-womens-rights-narrative>
- ³⁰ زنان در پارلمان های ملی، ژوئن 2016، <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>